

IZHAJA VSAKI DAN

Če ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične šte. se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tehnikarjih v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 nvd. (10 stot.).

ČELASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 helene. CENE: Trgovinske in obrtne oglaš. po 3 st. mm, smrtnice, zahvale, poslanice, oglaš. denarnih zavodov po 30 st. mm. Za oglaš. v tekst. lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglaš. po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglaš. sprejem. Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: celoletno K 20, pol leta 12 K.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglaš. in reklamacije pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Brzobjavne vesti.

Kralj Edvard.

MARJINI VARI 24. Kralj Edvard je bil danes z veliko družbo, med to okrajno glavar princ Lichtenstein in knez Kinaky na luncu v samostanu Tepl. Kralj je izročil preletu Helmerju zvezdo k komturnem križu Viktorijinega reda. — Družba si je ogledala samostansko knjižnico, cerkev in park.

Nova banka na Dunaju.

DUNAJ 24. „Mittags-Zeitung“ poroča, da se odpre v jeseni na Dunaju nova banka, za katero je vlada že izdala predhodno koncesijo. Banka se bo imenovala „Oesterreichische Volkswirtschaftliche Zentralbank“ in se bo pečala v prvi vrsti z agrarnim in industrijskim kreditom. Delniška glavnica bo znašala 10 mil. kron v delnicah po 400 kron.

Obrestna mera dunajske hranilnice.

DUNAJ 24. „Extrablatt“ poroča: Dunajska hranilnica plačuje za vloge malih prihrankov 4% obresti. Radi tega so vložile tudi nekatere dunajske banke denar pri omenjeni hranilnici, pod imeni slavnatih mož. Radi tega je hranilnica sklenila odpovedati vloge v znesku enega miliona kron, z razlogom, da je ona sklenila plačevati 4% ravno zato, da bi pospeševala male štednje, a ne za druge spekulacije. Gre se za pet vlog po 100.000, 2 vlogi po 150.000 in eno za 200.000 kron, ki morajo biti dvignjene pred koncem avgusta.

Nesreča na železnici.

SZATMAR MEMETHY 24. (Ogr. biro). O polnoči sta med postajama Mikola in Halmi na odprti progi trčila skupaj dva tovorna vlaka. En zaviratelj je bil ubit, dva železniška uslužbenca težko in štirje lahko ranjeni. Lokomotivi sta šli na kose. Vzrok nesreče ni še ugotovljen. Na mesto nesreče je odšel poseben vlak s pomožnimi močmi.

Tajna pogodba med Kitajsko in Japonsko.

BEROLIN 24. „Vossische Zeitung“ ima iz Petrograda poročilo, da se vrše med Japonsko in Kitajsko pogajanja za napravo tajne vojaške pogodbe. Kitajska se oborožuje zelo energično. V Mukdenju se koncentruje 22.000 mož infanterije in 22 batalijonov gorske artilerije.

Seveda je vse to naperjeno proti Rusiji. Poneverjenje pri bolgarskem eksarhatu.

SOFIJA 24. — V bolgarskem časopisu vlada veliko razburjenje radi razkritij o zlorabi v denarnem poslovanju bolgarskega eksarhata v Carigradu. Pred kratkim sta bila poslana od bolgarske vlade dva finančna nadzornika v Carigrad, da bi pregledala blagajniške knjige eksarhata. Na podlagi poročil, pa sta oba uradnika odkrila take škandalozne stvari, da je vlada smatrala v interesu ugleda bolgarske cerkve za potrebno, da je odpošlala oba kontrolna uradnika in s tem preprečila daljša odkritja. Časopisje pa s tem sistemom ni zadovoljno in zahteva brezobzirno odkritje hudodelstev, skozi katero je bilo bolgarsko narodno premoženje oropano za ogromne svote.

Ruska дума za zrakoplovstvo.

PETROGRAD 23. — Oktobristi bodo predlagali v dumi, da se votira en milijon rubljev za pospeševanje ruskega zrakoplovstva.

Konkurenca zrakoplovcev na Francoskem.

BETHENY 24. Predsednik Fallieres in soproga sta dospela s posebnim vlakom sem v spremstvu ministrov Brianda, Milleranda in generala Bruna, da prisostvujeta konkurenci zrakoplovcev. Bila sta navdušeno pozdravljena.

Grozna eksplozija v plinarni.

ŽENEVA 24. Ko se je včeraj pripetila eksplozija, je nastala po ulicah grozna panika, ki se je še povečala, ko se je čulo, da je pričakovati še druge eksplozije. Vse je bežalo, da se reši v varen kraj. Sila eksplozije je bila na odprti cesti tako grozna, da je bil prevržen naložen voz s košom vred, tako da je konj ležal na brbtu, a voznik je prišel pa pod voz. Kako da je nastala nesreča, bo pač težko zrediti, kajti v prostoru, kjer je ciganj preskočil na veliki gazometer, so bili vsi delavci ubiti. Sodi se, da je nastala eksplozija, ko so poskušali nek mali gazometer. Učinek je bil grozen. Vsa sošedna popolnoma so v razvalinah. K areci ni bil tudi veliki gazometer popolnoma napolnjen.

ŽENEVA 23. (ob 10. in 40 min. po noči). — Delo v plinarni je popolnoma ustavljeno, tako, da ostane mesto za nekoliko časa brez plina. Med mrtvimi se nahaja tudi francoski inženir René Masset iz Pariza. Na mestu nesreče so duhovniki obeh veroizpovedanj, da tolajijo ranjence in umirajoče. Doslej so

našteli 7 mrtvih, 12 težkorojenih in 30 lahkorojenih.

ŽENEVA 24. Neki delavec, ki je bil v trenutku eksplozije v peči za premog, je rekel, da je nastala eksplozija plina, ker se je plin vnel po iskrah, ki so skočile iz peči.

ŽENEVA 24. — Rešilna dela na kraju nesreče včerajšnje eksplozije plinov, so trajala celo noč. Število vseh mrtvih je 13. Med mrtvimi so 3 inženirji, 1 delovodja in 9 delavcev, kojih trupla so spravili do 9. predpol. na dan. Med mrtvimi se nahaja tudi en pariski inženir, ki je pregledoval tovarno v hipu, ko se je izvršila eksplozija plina. One mestne ulice, ki so bile razsvetljene skoro izključno s plinom, so bile odete zadnjo noč v temo. V kavarinah so si pomagali s papirnati svetilkami.

Ženska kot posredovateljica v švedskem štrajku.

STOKHOLM 24. — Včeraj predpoludne je predložila velika množica žensk vladi petico, v kateri se ponujajo, da prevzamejo vlogo posredovalcev med štrajkujočimi in oblastjo, povdarjajoč pri tem, da ne bi imela direktna akcija vlade nikakega uspeha.

Generalni štrajk na Švedskem.

STOKHOLM 24. — V nemških listih razširjena vest, da so se švedski industrijanci obrnili na kralja, naj posreduje med delavci in delodajalci, je popolnoma brez vsake podlage.

STOKHOLM 24. Rešitev štrajkovskega vprašanja ni prišlo ni za korak naprej. Sicer pa vlada isti lepi red kakor prej.

Strelna vdarila v zvonik.

LUCCA 24. — Med nevihto je udarila strelna v zvonik cerkve v Gellu. Del zvonika se je zrušil in predel cerkveno streho, valed česar sta bili dve ženski ubiti, 15 moških pa ranjenih.

Zaboden v sodni dvorani.

ČERNOVICE, 23. — Neki kmet iz Bače pri Sadgori, imenom Anton Nagrovski, je težil svojo sorodnico Ano Škoromeda radi neke dedščine. Sodišče je razsodilo proti Škoromedi. Ko je sodnik prečital razsodbo je Škoromeda nenadoma potegnila oster nož iz pasu ter ga zabola Nagrovskemu v prsa. Škoromeda je bila takoj aretirana.

Boji med Španci in Mavri v Severni Afriki.

MELILA 24. Neki topniški oddelek, ki je spremljal transport, je pričel streljati na sovražnika in mu je prizadel precejšnje izgube. Neka sovražna četa, ki je po noči prodrla naprej, da bi napadla železnico in polagala mine je imela velike izgube vsled tega ker je mina eksplodirala že v rokah napadalcev.

PARIZ 24. — Včerajšnji napad Mavrov na španski transport, ki so ga spremljale štiri stotajne, en eskadron in dve goraki bateriji, je moral biti posebno hud. Kabili so napadli transport z obronko nasproti Sidimuzi in sicer z 20 raznih krajev istočasno. Še-le po velikih naporih so jih Španci prisilili, da so se morali umakniti. Na španski strani je bilo ranjenih sedem vojakov.

TURČIJA.

Turški notranji minister o turškem uradništvu.

CARIGRAD 24. — Minister notranjih zadev Talaat beg se je izjavil proti nekemu časnikarju, da bo obrnil vso svojo pozornost posebno administrativnim organom v pokrajini. Nadeja se, da mu se posreči spraviti uradniški zbor na višino svoje naloge.

Turški bojkot proti Grkom.

CARIGRAD 24. — Minister notranjih zadev Talaat beg je izjavil, da se nadeja da preneha v kratkem protigrški bojkot. On, minister, da je že storil vse potrebne korake, da se ustavi bojkot. Ako zanese potreba, se posluži tudi sile za obustavo bojkotnega gibanja.

Obisk sultana v Petrogradu.

CARIGRAD 24. — V krogih porte se govori, da povrne sultan Mohamed V. skoraj gotovo carjev obisk v Petrogradu. Sultana bi spremljal sam veliki vezir.

Ustaja v Jemenu.

RIM 24. Neka poročilo „Agencije Stefani“ pravi: Madhistično gibanje v Jemenu je zavzelo dne 22. t. m. nenkrat revolucionarni značaj. Ustaši so na več krajih provzročili klanje med turškimi četami in marširajo proti Hodejdi. Kakor se govori, je guverner zahteval ojačen iz Carigrada in bržkone predlagal velikemu vezirju, da se meje tam zaprosi pomoč italijanske in angleške vojniških ladij, ki se nahajajo v Rdečem morju. Državni podtajnik za unanje stvari Pompili je nujno prosil ministra mornarice, naj odpotuje v Hodejdo eno vojno ladjo, ki bi mogla v slučaju potrebe štiti italijanske interese.

Radi tega je odplul danes zjutraj iz Adena v Hodejdo križar „Vulturino“.

Ustaja v Albaniji.

Hudi boji med ustaši in vladnimi četami.

CARIGRAD 24. V Veriševinu je prišlo do težkega boja med rednimi turškimi četami in Arnavti. Arnavtom se je pridružilo tudi mnogo Srbov, ki so bili kakor se zadržja v to prisiljeni. Boj nadaljuje z velikimi izgubami na obeh straneh. Iz Skoplja in Jarjeva sta odšla dva bataljona v ojačenje.

SKOPLJE 24. — Boj v Veriševinu je končal z umaknitvijo Albancev. Odposlane so vojaške čete v vase, ki so se udeležile bojev.

Tudi iz Rogova ob črnogorski meji poročajo o bojih z albanskimi ustaši. Za sedaj se nahajajo tam trije bataljoni, a danes odpotujejo tja nova ojačenja pešcev s mitraljezi. Položaj v Albaniji je nevaren. Vlada bo nastopala z vso energijo.

SKADER 24. — Prebivalstvo v Skadru je razburjeno radi vpeljave novih taks. Bazar je zaprt. Mesarji štrajkajo. — Prodajo mesa oskrbujejo vojaki.

Gdansko 23. — Danes zjutraj je neki avtomobil naglo vozil po Breitgasse ter pri Krahunskih vratih skočil preko železne ograje v reko. Utonili sta dve osebi, ki sta bili v avtomobilu.

Lugano 23. — Semkaj je došel bivši nemški kancelar Bülow in ostane v svoji vili nekoliko dni.

Slov. akad. fer. društvo „Balkan“ v Trstu

(Dalje.)

Porodila se je torej med nami ideja ustanovitve „Podpornega sklada“ v področju društva, torej ideja samopomoči. — Vodilna misel „Podp. sklada“ je pač ta, da naj dijaštvo samo skrbí za svoj gnetni položaj! Ker samo sebe najbolje pozna, naj tudi odločuje o svoji usodi! Marikdo je nad vspehom te akcije gojil dvome, ki so se — hvalabogu — izkazali neutemeljenimi. Kajti v prvem letu je imel „Podp. sklad“ nad 1500 K prometa: za dijaško društvo pač velikanska svota.

„Podporni sklad“ je sklad, v katerega prispevajo: vsak člen društva gotovo svoto enkrat za vedno, prinosi podpornih členov in darovi. Iz tega sklada se daje potrebnim dijakom o priliki vpisovanja na univerzo, ali o priliki skušenj itd. akromne podpore). Ker število členov raste, bo treba pomnožiti dohodke prepotrebnejša „Podp. sklada“. Naloga prihodnjega odbora naj bo, da posveča temu eminentno dijaško-socijalnemu vprašanju vse svoje moči. Obrniti se bo na naše denarne zavode, da bodo izdatnejše podpirali slovenske domače visokošolce, bodi z rednimi podporami, bodi z brezobrestnimi posojili. Kakor drugod drugi, naj bi se obrnili tudi mi tu do deželnega odbora za podpore; saj smo tudi mi sinovi tržaške zemlje! Po uvedbi novega volilnega reda smemo imeti upanje na uspeh teh prošenj.

Velikega pomena v dijaško-socijalnem vprašanju je tudi „informacijski odsek“, ki se je ustanovil v društvu v svrhu, da informira tržaške, pa tudi izventržaške tovariše o raznih službah, vakantnih mestih, instrukcijah itd.; marikateri tovariš je že imel priliko uživati dobroto tega odseka.

V minolo leto spada tudi ustanovitev „Juridičnega kluba“. Ogromna večina naših členov so juristi (znamenje našega slabega gnetega položaja: juridični študij je namreč najcenejši). Juridične knjige so pa zelo drage; zato je bilo treba skrbeti za ustanovitev juridične knjižnice, ki šteje danes nad 200 knjig. Veliko hvaležnost smo dolžni velenčenemu gospodu dru. Ivanu Grško-viču, ki nam je podaril 180 knjig juridičnega značaja ter nam s tem takorekoč osnoval „juridično knjižnico“. Bodi izrečena temu plemenitemu mecenu našega društva najpriščnejša zahvala!

Notranje društveno delo se je koncentriralo v sestankih, ki so se vršili redno vsako sredo, in na katerih so se obravnavale društvene stvari, vršila predavanja in svobodne debate. Udeležba je bila včasih boljša, včasih pa tudi šibkejša, kar naj bi se ne ponavljalo več!

Društvo si je v minolem letu tudi popolnoma reformiralo svoj poslovnik.

Popolno ravnotežje je vladalo med notranjim in zunanjim društvenim delom. Zunanji nastopi društva so vsi vspehi prav dobro in so se zibali v treh smerah: 1. veselice in plesi, 2. slov. vseučiliško vprašanje, 3. ustanavljanje ljudskih knjižnic.

Dne 20. septembra p. l. smo priredili pri Sv. Ivanu jesensko veselico s privlačnim programom. Vapeh je bil jako lep. V proslavo 400-letnice slavnega našega reformatorja in začetnika slovenske književnosti, Primoža Trubarja, je priredilo naše društvo v zvezi z „Učiteljskim društvom za Trst in okolico“ dne 6. dec. p. l. krasno vaspelo prireditve. Prinesla nam je K 553 čistega dobička za „Podporna društva slov. visokošolcev na Dunaju, v Pragi in Gradcu.“

Zatem so začele priprave za I. akademični ples, ki ga doslej še sploh ni bilo v Trstu. Marikdo je imel pomisleke, mnogo-kteri je dvomil nad vspehom pri obilici drugih plesov. Med raznimi dvomi in upanji je slednjič prišel 9. januar, mrzel in deževen zimski dan z burjo. Valje temu pa, da so se vsi vremenski duhovi zarotili proti nam, je bil obisk zadovoljiv. Na ples je prihitel ovet tržaške slovenske inteligence, osobito veliko število Hrvatov in Čehov. Moralni vspeh je bil naravnost sijajen. Splošni občdi, da je bil to eden najlepših od Slovencev v Trstu prirejen ples, je sledila želja, da ostane ta prireditve v bodoče v programu trž. pustnih prireditev. Zahvala za to prvo prireditve gre cenj. narodnim damam, ki so tvorile komite, velespošt. g. dru. Otokarju Rybáru, ki je prevzel protektorat in onim našim tovarišem, ki so vodili predpriprave.

Če se sme povedati, smo priredili „inter nos“ tudi zabaven večer, na katerem nam je tov. Mikuletič čital nov iztis svojega glasila „Bika“, neusahljivi vir pristnih dvotipov, ki so izzvali salve smeha. Tega večera so se udeležili nekateri ožji prijatelji društva. (Pride še).

Oče protislovanskih nasilstev.

Na sami meji med Moravsko in Dolno Avstrijo leži češka občina Poštorna, ki so jo baje minole nedelje dunajski in moravski Sokoli hoteli — „osvojiti“. Kakor poročajo novine, je bila v nedeljo v Poštorni baje prava krvava bitka. Da bomo bolje umeli boje za to občino, poglejmo malo v uradno statistiko. Po tej je bilo leta 1900 v Poštorni 3118 Čehov in — 221 Nemcev. Leta 1890, torej 10 let poprej, je bilo v tej občini 128 Nemcev in 2430 Čehov; pred 50 leti pa ni bilo tam ni enega Nemca.

Pa vendar pišejo marljivi nemški „Universitätsprofessoren“ po nemških listih cele razprave o „nationale Gebietsveroberungen“ teh „zatracenih“ Čehov.

Za kaj je prav za prav šlo v nedeljo, da se je zopet mobiliziral cesarski Dunaj, kakor da je zopet Sulejman na Rngu?!

Poštorna leži med občinama Lohovec in Chorvatska Nová ves, ki sta tudi čisto češki (slovaškega narečja). V februarju tega leta so ustanovili v Poštorni dolno-avstrijsko sokolsko župo, ki šteje 13 društev (in to 12 na Dunaju, a 1 v Čmuntu). Pa nuj! V nedeljo je priredila ta sokolska župa v Poštorni navaden sokolski zlet: na češki zemlji in med češkimi ljudmi!

Da ni storila tega nikdar! Nemci so se vzdignili na lahke noge in prednjačila jim je — vlada. Ta je hitela z zabranjevanjem vsakega oficijelnega nastopa češkega „Sokola“: „da se ne bo izzivalo Nemcev.“ Ali ona ista vlada se ne meni za te, ali bodo Čehi izzivani s tem, da dovoljuje svojemu Schulvereinu, Bundu dolnje avstrijskih Nemcev in nemškemu „Volksratu“, da v isti dan in v isti Poštorni sklicujejo svoje „seje“!!

In prišlo je do spopada, kakor je bilo že predvidjati. Legija nemških orožnikov ni mogla preprečiti spopadov, ker vlada je enostavno tega ni hotela, ker je v češko Poštorno poslala orčaike le v namen, da branijo nemške izzivalce.

Da, skoro bi bili pozabili povedati, da je v Poštorni češki občinski svet in da je v občini — naravno — šola nemško-češka, od katere mora češka deca bežati v privatno šolo Komenškega, kateri vlada noče podeliti pravice javnosti.

To donajmo, da bodo tudi naši čitatelji malo bolje umeli poročila — z bojišča v Dolnji Avstriji, Ali s tem ne moremo zaključiti. Poštorna izzivilje v nas spomine na vse letošnje nedelje in praznike, katerih vsaki je zabeležil kako nasilje prepotentnih Vsenemcev proti češkim manjšinam v Dolnji Avstriji. Vsenemško vrikanje: „Zadušimo Čehel!“ — prodira tudi do nas in mi Slovenci na mejah umevamo to gonjo in vodimo račune o njej. Kajti v istem nemškem jeziku, ali pa v italijanekem prevodu moramo tudi mi kaj pregošto, dan na dan, poslušati analogen krik: Zadušimo Slovence!

Mi se sicer ne bojimo, da bi pangermani s samimi demonstracijami podavili pol milijona dolnjeavstrijskih Čehov, kakor se nismo nikdar bali zlih jezikov naše tržaške mularije in papirnatih bomb „Indipendenta“ in „Piccola“.

Nekaj družega nas spravlja v skrb. Mi zasledujemo vzroke tem protinaravnim ekscesom. Mi si ne moremo misliti, da bi bili Nemci in Italijani tako prepotentni v državi, ki ima 60 odstotkov slovenskega prebivalstva, ako bi jih ne sokolili in podpirali nekdo drugi!! Zato se vprašujemo: kako je vse to možno in v teh časih, ko se na Dunaju toliko trudijo, da „rešijo“ parlamentarno krizo.

Kaj pomenja to: „parlamentarna kriza“? Mari dobro ali slabo razpoloženje posameznih ministrov in poslancev? Mari se parlamentarne krize rešujejo le tako, da se penzionira kakov minister, pa da se na njegovo mesto postavlja kateri preveč „nezadovoljnih“ poslancev?!!

Zdi se, da se je v Avstriji doslej mislilo tako in se je temu primerno tudi delalo. Ali v narodih monarhije se je slednjič — v ogromni večini — prebudila zavest, da se ustavnost mora motriti z drugega stališča.

Narodi zahtevajo sedaj svojo suverenost in ne trpijo več robstva.

Dosledno temu se morajo sedaj parlamentarne krize reševati v narodu samem, in ne več samo v ambicijah in privilegijah posameznih poslancev.

A narodi monarhije — kaj zahtevajo, da se reši sedanja kriza? Malo, nekaj naravnega, nečesa, kar je v popolnem skladu s pravom in zakonom. Narodi monarhije, to je: njihova večina, ona, ki je izzvala sedanjo krizo, zahtevajo in zahtevajo, da se onemogoči, da se odstrani za vedno zistem, ki sistematično izživlja razne — Poštornel!!

Najvini so gospoda na Dunaju, ako mislijo, da bodo preko vandalskih dogodkov v Dolnji Avstriji mogli kar preiti na dnevni red famoznega „pomirjenja“, ozdravljenja krize v Češki in v Avstriji sploh! Ne! Danes se ne operira več s koncesijami, niti ne z osebnimi spremembami. Zdraviti treba vzrok bolezni, udariti treba kladivo po glavi, da se ne ugnezdijo zopet na slovenskih prstih!

A ko bo cesarska vlada na Dunaju odgovarjala se svojo sestavo numerični in gospodarski vrednosti Slovanov v monarhiji, tedaj ne bomo več registrirali vandalskih raznih spletakarjev in prepotentnežev, ker se spremeni zistem, ki je sedaj jedini vzrok vsem homatijam v državi, a ki bo — preporojen — v glavno jamstvo miru in napredka!

Javni shod v Mačkolljah

dne 22. avgusta 1909.

(Dalje.)

Ta akcija je zastavljena, ker je prišlo do spremembe v ministertvu, kakor je dr. Laginja že vnaprej pričakoval, ako se bo vlada odzvala le na prave zahteve Nemcev.

Beck je moral odstopiti. Sledilo je ministertvo Bismarck, sestavljeno skoro iz samih uradnikov. V tem ministertvu so bili tudi 4 pošteni Slovani, ali obnemogli so proti pretežni nemški večini. Tako je ta vlada ena najkrivičnejših za Slovence, kar smo jih imeli doslej v Avstriji!

Do take vlade ne moremo imeti nikakega zaupanja. Posebno se po njenem postopanju agrarne banke v Bosni. Naši poslanci so najodločnejše nastopili proti osnutku take banke z madžarskim kapitalom. Državni zbor se je enoglasno izrekel proti. Ali vlada je vzlic temu privolila v osnutje rešene madžarske banke. Vlada se je sicer s težavo izognila sramotnemu propadu, ali nezaupnico je vendar dobila.

V juniju pa je delovanje parlamenta preprečila „Slor. enota“ z nujnimi predlogi, ker imajo ti prednost pred vsemi drugimi in tudi vladini predlogi. Zastavila je takozvana obstrukcija. Državni zbor je bil zaključen. Tu je govornik pojasnjeval razliko med mirno obstrukcijo — le s pomočjo predlogov — in takozvano mehnično obstrukcijo. Naši so se posluževali le mirne obstrukcije. O umestnosti takega parlamentarnega boja so mnenja različna. Eni obsojajo ta način boja, drugi ga odobrujejo. Pevi tude, da obstrukcija ubiva parlamentarizem. Tu treba tudi naglasiti, da v principu nikdo od nas ne želi obstrukcije. Ali avstrijska politika je na znotraj protislovenska in je nasprotnica vsem balkanskim narodom. S tem je sama izzvala slovensko obstrukcijo. Vlada naj spremeni kurz in pravičnoma naj bo tudi nam Slovanom, pa bomo dovoljevali državi tudi mi, češar potrebuje.

Ved slovenske obstrukcije je prišla vlada v najhujo zagato, ker taka kakor je se ne more več predstaviti parlamentu. V tej zadregi je nastopil načelnik poljskega „Kola“ kakor vladni mešetar. Sklical je načelnike klubov, da rekonstruirajo teren, da-li ne bi bilo možno pritegniti na vladne stran del Slovanov in sestaviti večino parlamenta?! Ali v tem slučaju, ako se sestavi večina proti nam Jugoslovanom, bomo mi kakor en mož proti vladni bomo obstruirali vsi.

Žalostno pa je, da ne moremo nič računati na Poljake. Oni so z vsako vlado, ker so v jako ugodnem položaju. Dunaj jim pušča svobodno roko, da morejo postopati z Malorusi, ki tvorijo večino prebivalstva v Galiciji, kakor postopajo naši Italijani z nami. Z druge strani pa je zopet tolažilno, da tudi

med Poljaki navstaja nova struja. To je ljudska stranka, ki je odločno proti temu, da hodi poljski klub z Nemci. Ta nova struja je nastopila z nami že ob vprašanju bosanske banke in nade je, da pristopi popolnoma k „Slovenski enoti“. S tem bo poljski klub razdejan in izgubi na ugledu in moči v parlamentu in doma.

Posl. Mandić je zaključil s slovesno obljubo, da on in njegovi somišljeniki stori tuji v bodoče vse, kar more koristiti narodu našemu politično, kulturno in gospodarsko.

Vzlic neugodnemu vremenu so zborovalci najpazljiveje sledili tem izvajanjem, ki so je čisto pretrgavali glasnim odobravanjem. Demonstrativen aplavz pa je bil, ko je govornik naglašal, da bodo v slučaju potrebe vsi naši poslanci obstruirali. Med splošnim odobravanjem in živio-klici je nekdo dekletce poklonilo prof. Mandiću s primernim nagovorom krasen šopek cvetja. (Konec prih.)

„VELEIZDAJNIŠKI“ PROCES v Zagrebu.

Zagreb. 23. VIII.

Na popoldanski razpravi minole sobote — 126 dan razprave je državni pravdnik odklonil vse po brambi predložene priče, ki so imeli izpovedati v razbremenjeje raznih obtožencev. Drž. pravdnik je na to prečital neko oradbo Šime Turajlića — ki pa je priča obtožbe — da branitelji iščejo in nabirajo razbremenjevalne priče.

(127. dan razprave.)

Branitelj dr. Dušan Popović je predlagal zaslisanje več prič, je v daljšem govoru dokazal, da propaganda srbskih institucij ni nikakor „veleizdajniška“ ter je slednjič prečital neki članek D. Trstenjaka (Hrvata), ki v navdušnih besedah opisuje svoje bivanje v Beogradu. Nadalje je predlagal dr. Popović, naj se prečita članek v „Srbobranu“: „O ptujcih“, katerega vsebina dokazuje, da je bil naperjen proti Nemcem, ne pa proti Hrvatom! Govornik je tudi dokazal, da srbska samostalna stranka je učila ljudstvo, naj ljubi hrvatsko domovino! Prišlo je do prepiranja med branitelji in državnim pravdnikom. Nadalje je dokazal branitelj, da je bilo 59 poljedelskih zadrug že popred, nego je kralj Peter zasel prestol. Prizadevala je Srbov za sponanje srbskih šol so bila povsem zakonita. Stranka nima nikakih nezakonitih stremeljenj; nje program je splošno znan in na vsebuje ničesar državi nevarnega. Milan Pribičević ni bil nikak agitator. Pital je za „Srbobranu“ le povesti za božične in velikonočne številke. Tem povestim je bilo predmetom življenje srbskih kmetov. Zborevanja stranke ne datirajo od tedaj, ko je kralj Peter zasel prestol, ampak od boja za financijelno samostalnost Hrvatske, ki je izrečno naglašena v vseh resolucijah stranke. Gibanje mohamedanov srbskega pokoljenja v Bosni je obstajalo že za časa procesa Serifa Arnautovića, torej že prej nego je kralj Peter zasel prestol.

Popoldne bo razprava nadaljevala, kar vam opišem v prihodnjem poročilu.

Je-li Italijanov v Dalmaciji?!

Ozirom na našo notico priobčeno pod tem naslovom v izdanju št. 233, nam pišejo:

List „Piccolo“ je se svojim dokazovanjem, da je Dalmacija pretežno italijanska, dokazal le, da je zrel za — norišnico. Veče bedastoče res ni možno napisati. Dober tek! — moramo zaključiti čitateljem, ki brez škode za svoj železod prebavljajo take oslarije.

Na podlagi sramote, storjene s tem, da je cela družba Italijanov v Zadru, zavratno napadla posamičnega hrvatskega inteligenta in ga pretepla od krvavega, hoče „Piccolo“ dokazati, da imajo zaderski Italijani pravico do posebnega državnoborskega mandata!! Nu, naj vam jaz malce opišem to zadersko italijanstvo! Znajste, kričati okolo „Piccola“: to vaše italijanstvo v Zadru je tako pristno in tako fuadinaro, da bi Italijani niti živeti ne mogli, če ne bi znali — hrvatski! Celo voditelji italijanstva v Zadru so siljeni dan na dan govoriti hrvatski. Da bi le slišali kričavi uredniki okolo „Piccola“, kako lepo zna govoriti hrvatski njihov tudi Tržčanom izza zadnjih volitev znani — Luigi Ziliotto! Kar strmelji bi, kako lepo divni v pisarni s svojimi klijenti! Saj ne rad, to verujem — ali mora, ker drugače bi moral svojo botogo — zapreti. Tako je in nič drugače. Fakt je ta: da je občina Zadar po ogromni večini hrvatska, in italijansko gospodarstvo na občini je le umetno, artifičialno. Z občine prihaja tisti italijanski vider, ki ga na ulicah predstavlja najeta poulična sodrga.

V Zadru morajo [znati hrvatski: advokate, notarije, zdravniki, trgovci, obrtniki, sploh vsi, ki imajo posla z ljudstvom in žive od njega!]

Da, tudi v mestu samem je večina hrvatska. Samo da jih je danes še mnogo, ki se boje pokazati, da so Hrvatsje. Če pa si stopil le par korakov iz mesta, te že ne razumejo, če jim govoriš italijansko. Za to morajo imeti vsi „Italijani“ le hrvatske posle, ker dragačinih ne bi mogli rabiti. Hrvatski jezik je torej v Zadru neizogibno potreben vsem, tudi Ziliotto — pa naj pri „Piccolo“ kriče kolikor hočejo. Na tem dejstvu ni spremenila prav nič tudi okolnost, da so Italijani v Zadru slavili cesarjev rojstni dan z umetal-

nimi ognji v — italijanskih barvah, kakor da smo kje doli v kraljestvu!

Nemci in ravnateljstvo državnih železnic v Trstu.

Neki nemški list poroča, da je ministerjalni tajnik Čeh dr. Otokar Auredniček imenovan podravnateljem državnih železnic v Trstu z naslovom vladnega svetnika. Radi tega so zagnali Nemci grozen krik. Menda pokličejo na pomoč samega Bismarcka z drugega sveta. Mi smo pa radovedni, kaj Nemci briga, kdo bo ravnatelj državnih železnic v Trstu?

Poslanec Stapinski o položaju.

BRNO 24. Neki urednik „Lidovih novin“ je imel v Krakovu pogovor z načelnikom poljske ljudske stranke, Stapinskim. Stapinski je izjavil med drugim, da je pokazala zadnja konferenca poslancev, da slovenska unija ne bo predelala svoje politike, če ne pride do premembe zistema. Vladi treba očitati, da ne vodi razprav za saniranje parlamenta dovolj resno; ona neče niti premembe sistema, da niti drugačne sestave kabineta. — Ona stoji ob strani in zahteva od drugih, naj se spravijo, mesto da bi sama napravila predlog za sporazumjenje. — Vlada si prizadeva, da bi sestavila vlado, v kateri bi imeli Nemci odločilno besedo. Poljska ljudska stranka zahteva brezpogojno politiko skupnega postopanja poljskega kluba s slovensko unijo in ona ne bo podpirala brezpogojno poljski klub, kot člana nove delavne večine. To znajo Nemci, to zna vlada, to zna tudi poljski klub.

Jaz sem že svoj čas izjavil posredovalcem, da držanje vlade napram naši stranki ne more uplivati na našo taktiko. Vlada računna še vedno, da pridobi nekatere skupine in vodilne osebe iz Slovanke enote, posebno češke in slovenske klerikalce. Vlada hoče torej razbiti Slovanke enoto. Ona torej za pravo ne želi nikake upravne akcije, ampak vstraja v svoji sovraštosti napram Slovanke enoti. A s tem sistemom napravijo Nemci in vlada parlamentarizem popolnoma nemogućim. Ne verujem, da se završijo stvari v češkem deželnem zboru mirno. Prepričan sem, da bodo Nemci vtrajali pri svoji politiki. V tem slučaju pride do razpusta češkega deželnega zbora. Nove volitve pa ne bodo v politiki nič spremenile, ker z devizo umakneja pred Nemci ne pojde nobena slovenska stranka v boj.

Kar se tiče razmerja poljske ljudske stranke do poljskega kluba, pa de o tem kmalu odločitev.

Dne 8. septembra se sestane naš ekskutivni odbor, da pripravi sklicanje strankinega shoda, ki bo dal klubu direktive za slučaj, da bi hotelo poljsko kolo obraniti zvezo z Nemci, to se pravi, poslancem se ima dati pristo, da izstopijo eventualno tudi iz poljskega kluba. Strankin shod se bo pečal tudi z neko drugo važno zadevo, namreč z našim razmerjem napram Rusinom, ker zblizanje z Rusini je zelo potrebno, ker se vidi, da dobi pri sedanjem stanju vlada vedno sredstev, da pridobi Rusine za svojo politiko.

DROBNE POLITIČNE VESTI.

Program za potovanje cesarjevo na Tirolsko je končno določen. Cesar odpotuje dne 28. t. m. dopoldne iz Iste in dospe ob 6. uri zvečer v Inomost. V ponedeljek jutraj se cesar odpelje v Bregec ob Bodenskem jezeru, kamor dospe popoldne. V torek 31. t. m. se odpelje s parnikom v Lindav, kjer ga v imenu bavarskega princa-vladarja pozdravi princ Ludvik. Od tamkaj se cesar poda v Friedrichshafen in Manzell, kjer ga bo pričakoval grof Zepelin ter mu razkazal svoje zrakovlove. V Mainavu poseti cesar velikega vojvodo in vojvodinjo Badensko. Ob 4.45 se cesar povrne v Bregec in ob 6. uri se vrne na Dunaj, kamor dospe v sredo ob 10. uri 50 min. jutraj ter se takoj poda v Schöbrunn. Čehi se udeležijo katoliškega shoda? — Z Dunaja poročajo, da je predsedstvo splošnega avstrijskega katoliškega shoda na Dunaju priobčilo, izjavo, da so češke katoliške organizacije sklenile, da se vendarle udeležijo letošnjega katoliškega shoda.

Kompromis med Italijani in Nemci na Tirolskem Kakor poročajo iz Inomosta, je došlo med Italijani in Nemci do kompromisa v vprašanju takozvane Fleisenthal-železnice. Radi te železnice so se vodile borbe celih 14 let.

Novi kardinali. — Kakor poročajo iz Vatikana, je papež sedaj definitivno sklenil, da se bo v novembru vršil konzistorij, na katerem bo imenoval več novih kardinalov. Od zadnjega konzistorija pred 2 leti je umrlo 9 kardinalov, tako, da jih je sedaj samo 53 mesto 70. Gotovo je samo to, da dobi kardinalski klobuk papežev majordom, mons. Bialeli.

Ureditvev jednotne južnoafriške države je gotova stvar, odkar je rešeno vprašanje v obeh angleških zbornicah. Generalnim guvernerjem te nove države bo imenovan dosednji vrhni komisar Carl of Selborne, ki je dal inicijativno temu velikemu delu. Njegov sedež bo v Pretoriji, dočim bo parlament zboroval v Kapstadtu, a vrhno sodišče bo v Bloemfonteinu.

Dnevne vesti.

iz šolsko službe. Suplent navtične sekcije c. kr. trgovnicke in navtične akademije Manlij Bradicich je imenovan deficitivnim učiteljem tega zavoda.

Konzularna vest. Cesar je novoimenovanemu podkonzulu kubanske republike v Trstu Henriku Garcia y Fernandez podelil ex-quatur.

Z naših pošt. Prejeli smo: Včeraj dne 24. avgusta predpoludne mi je prinesel listonoša na dem poštno nakaznico. Ker pa me ni našel na domu, sem šel popoldne po 5 uri sam na glavno pošto, k oddelku, kjer izplačujejo nakaznice. Vprašal sem uradnika pri pregraji, ali je prišla na moje ime neka avota. Ker pa sem vprašal po slovenski, je uradnik nekaj odgovoril v skrajno osornem tonu. Kaj je odgovoril ne vem, ker ne umejem italijanske. — Le besedo „tedesco“ sem umel, ali česar sem sklenal, da me je vprašal, ali znan nemški? Odgovoril sem zopet slovenski in sem zahteval, naj govori z mano v mojem deželnem jeziku, ali pa naj pozove koga drugega, ki bo znal govoriti z mano. Toda tudi tega poslednjega ni hotel storiti. Potem šel je neki drugi uradnik, ki je opazoval ta prizor, pristopil iz lastnega nagiba ter me vprašal, česa želim? Na moje pojanilo, mi je pokazal pravega uradnika, do katerega naj se obrnem.

Ta poslednji je bil uljuden in opravil sem svoj posel, kakor sem želel.

Taki prizori, kakor nam ga opisuje naš današnji dopisnik, morajo slovenske stranke vsaki hip doživljati na naših poštah. Netavilnokrat smo že morali priobčiti pritožbe iz slovenskega občinstva radi razmer na naših poštah, kjer uradniki ne le da ne poznajo dežel. jezika in ne morejo izvršiti svoje službe s strankami naše narodnosti, ampak so vrhu tega še osorni. Kolikokrat že smo prouili pošto ravnateljstvo, naj vsaj na mestu, kjer imajo uradniki vedno dotiko s strankami, postavlja ljudji, večjih deželnim jezikom! Ali vse nič ne koristi. Najfanatičnejši italijanski politiki prihajajo polagoma do spoznanja, da se ekzistencija slovenskega življa v Trstu ne da več tajiti. Pošto ravnateljstvo pa ne more priti do takega spoznanja in trdovratno prezira to dejstvo! Mari pa ima to ambicijo, da naj se ravno poštna uprava v Trstu odlikuje v slavo, vobistvu in preziranju slovenske narodnosti in nje jezika! Nikako čudo tudi to ni, ko se more sklicevati na vsakdanje izgleda — objektivnosti Bismarckove vlade! — Bržkone si šteje poštna uprava še v posebno zaslug, da tako harmonično spopolnjuje sedanji režim, a nas dovaja do uverjenja, da tudi na poštah se ne moremo nadejati boljemu, dokler ne pometemo s tem režimom?! Na jesen naj pridejo pošteni obračuni!

x Dopisujte samo v slovenskem jeziku! Pred kratkim smo čitali v nekem zagrizenem nemškem časopisu z Dunaja, da išče neko podjetje korespondenta za slovenski jezik. Mari mislite, da je iskala dotična nemška tvrdka slovenskega uradnika iz ljubezni do Slovencev? Kaj se! Ne iz ljubezni, ampak ker je primorana odgovarjati na slovenska pisma v slovenskem jeziku, sicer bi ne mogla kupčevati s Slovenci! Do tega koraka so jo gotovo privedli zavedni Slovenci, ki jej pišejo samo v slovenskem jeziku. Tako je prav! Tega načela naj bi se držal ob vsaki priliki vsak Slovenec in vsaka Slovenka! Vsak naj pri tem pomisli, koliko koristi slovenski stvari sploh, in gotovo ne bode nikdar dopivoval v tujih jezikih. Če pišemo slovenski, pridobivamo s tem pri tujerodeh na ugledu in spoštovanju slovenskega narodu, ker kdor hoče biti spoštovan, mora najprej spoštovati samega sebe in svoj jezik. Po drugi strani pa koristimo s tem našim rojakom v tujih mestih, ki prihajajo tako do kruha! Če bi se to načelo izvajalo strogo in poredi, koliko revnih dijakov bi se v dobri študij v tujih velikih mestih preživljalo za silo s kakim postranskim zaslužkom pri trvdkih in podjetjih, ki so navezane na znanje slovenskega jezika, ki se dobivajo od slovenskih odjemalcev naročila v slovenskem jeziku! Koliko slovenskih družin bi dobivalo posil in zaslužka v tujih mestih, ako bi se tega načela oprijeli vsi slovenski trgovci brez razlike! Tu je še mnogo dela, in trbalo bo precej časa, predno se bo to načelo izvrševalo tako, kakor bi moralo že zdavnaj biti.

x Pogozdovanje Krasa. — Iz poročila komisije za pogozdovanje Krasa posnemamo sledeče zanimive podatke: V političnih okrajih: Gorica, Gradisce in Sežana so pogozdili novega pustega sveta v površini 84.78 hektarjev, pri čemer so porabili 658.100 rastlin in 37 kilov semen, kar je stalo skupno 5.730.71 K. Za izboljšanje že obstoječih nasadov so porabili 1.701.500 rastlin in 280 kilov semen, kar je stalo skupno 16.305.68 kron. Finančni račun pogozdovne komisije izkazuje K 199.59 prebitka. Dohodkov je bilo K 70.870.64, stroškov pak K 70.671.05.

Naš napredek v Rocolu. Iz Rocola. Dopisi v „Edinosti“ iz Rocola so le redki, iz česar bi se dalo sklepati, da nič ne delujemo. Vendar ni tako. Ravno sedaj snujemo pri nas, če tudi potihem, vendar precej intenzivno. Sodimo, da je bolje tako, da čim manje opozarjamo naprotnike na naše delo. Kako velika sprememba se je izvršila pri nas

v mišljenju, pokazali smo zadnja tri leta opetovano, posebno pa ob zadnjih volitvah dne 13. in 25. junija, ko so šli naši ljudje na boljše proti naskoku zvitiga in zlobnega nasprotnika Cimadorija. In odbili smo ta naskok sijajno.

Tudi na gospodarskem polju moremo beležiti razmerno lep napredek. Ustanovili smo „Gospodarsko konsumno društvo“, ki lepo napreduje.

Ustanovili smo narodno-obrambeno t.d. javico s podružnico družbe sv. Cirila in Metodija, ki šteje danes nad 150 udov. Poleg te je narodna trdnjava v pevskem društvu „Zvonimir“ in tamburaški zbor.

V varstvo mladine imamo otroški vrtec, ki je potreben in koristen tamboli, kar v našem okrožju nimamo šole. Otroci morajo v mestne šole in še to daleč v mesto in so tako izpostavljeni raznim nevarnostim. Ob tej priliki moramo izreči gospici vse priznanje, ker res lepo in z verno skrbjo za vzgojo in napredek naših otročičev.

Le oni, ki ve, kako neizmerno žalostno je bilo nekdanj v tem okrožju v narodnem pogledu, ko si lahko na prste eno roko seštel vsi narodno zavedne prebivalci — la oni ve prav soditi spremembo, ki se je izvršila pri nas v zadnjih letih. Skoro bi rekli, da so se mrtvi vzbujali k življenju! Onim godrnjavim kritikom, ki nepremišljeno omalovažujejo vse dosežanje delo „tržaške politike“ — je v najbližji odgovor fencmagačni preobrat v Rocolu, podoban skoro čudežu!

In da naša društva ne spijo, marveč delujejo, pokazati hočemo zopet dne 12. septembra. Tega dne priredita „Zvonimir“ in tamburaški zbor vrtno veselico, ki bo v dokaz, da je vse, kar je v Rocolu počtenega, v našem narodnem taboru! Rocol je izstati radi dogradnje bolnišnice železnice in sklenjena premestitve vojašnice v to okrožje, kar prouzroči gotovo še večji promet v tem okrožju — postal velevažna postojanka za vso našo stvar, ker smo uverjeni, da vsi rojaki z zadovoljenjem pozdravljajo ta preobrat pri nas v narodnem smislu. Zato smemo pa tudi pričakovati, da dne 12. septembra radi prihitite v obiske v naš prerojeni Rocol, da dade temu prebivalstvu nove vspodbuje k nadaljnjemu napredovanju.

Iz Barkovelj. V nedeljo popoldne nas je zadela vremenska katastrofa po groznem nališu in toči. Tako rekoč vsa zemlja je razorana, poti so aedaj v groznem stanju. I lasti pa stara cesta iz Barkovelj na Kontovelj. Ta cesta v resnici ni bila še nikdar v dobrem stanju. Večkrat že smo prosili, da bi se ta cesta popravila in smo dokazali nujno potrebo za to. Promet po tej cesti je velik dan na dan. Lahko rečemo, da hodi po njej vsaki dan najmanj 2000 oseb.

Prosimo torej lu no v imenu vseh vasi, ki jim služi ta cesta, naše okolišne mestne svetovale, da bi obrnili svojo pozornost tej cesti. Gospod na magistratu naj povedo z vso odločnostjo, da je občinski oblastvi v neizogibno dolžnost, da njim, od katerih zahteva davke in doklade, tudi daja česar potrebujejo za vsakdanje življenje, da jim tako vsaj olajšuje — plačevanje davkov in doklad.

Pa tudi glede vode se nas zelo zanemarija. Zahtevamo, da pride komisija, ki naj se uveri, v kakem stanju se nahaja rečena cesta. Ljudje potrebujejo te poti kakor neizogibno komunikacijsko sredstvo z mestom. Ah taka, kakoršnja je, je tem ubogim ljudem v pravo muko. In: ali ne bo mogla tudi vlada nekoliko pritiskniti na magistrat, naj skrbí vsaj za najnujnejše potrebe naše okolice?

Razpisan štipendij. — Pričetkom I. pol. letja šolskega leta 1909/1910, ima se podeliti en državni štipendij za Istro dijakom pristojnim v kako občino kopne Istre, slušateljem prava ali zdravilstva na c. k. univerzi, v letnem znesku 315 K in če bi takih ne bilo, gimnazijskim učencem iz iste pokrajine, toda v manjšem znesku letnih 168 K.

Dijaki zdravilstva imajo razen tega predložiti od njih lastnorodno podpisani, in če so mladoletni, od postavnega zastopa odobren in sopolisani revers, s katerim se obvezujejo, da bodo v slučaju, da se jim podeli štipendij, po dosegu doktorske časti zdravili najmanj 5 let na kmečkih občinah isterskih, ali da bodo v nasprotnem slučaju vrnili poplačoma njim izplačane štipendijske zneake.

Tržaška mala kronika.

Samomor. Emil Baldacci, 22-leten klepar v mestni pivarni, je predinočnem izpil močno dozo žveplenaste kisline. Spravili so ga v bolnišnico, a revček je v prvih jutranjih urah umrl. Vzrok samomoru je neznan.

Uzmivč. Na zahtevo Ivanke Angermayer je bil predčrtnjenjem zvečer aretiran 33-letni Rimigij C., tehtar v prosti luki, ki je bil vkradel mošnjček.

Voz je ušel! Na škodo trdke Ventura & Co. so včeraj neznan gg. tatovi ukradli voz v vrednosti 120 K, ki se je nahajal pred sklad šcem trdke v prosti luki.

Rešen Saneka! Marij Lampronti, ki si je v ljudski kopeli v ul. A. Manzoni prerezal utripno žilo, je že izven nevarnosti.

Nagla smrt. G. Aloifa Weiss star 67 let, stan. v ulici Paduina št. 9 je predčrtnaj ob 2. in pol uri pop. zadela kap. Došli zdravnik z rešilne postaje je skušal vse možno, da bi ga rešil, toda Weiss je kmalu

izdihnil. Truplo so pustili na domu. — Istotako je predinoči ob 8. uri 24-letni gospici Justini Lozzi, stan. v ulici Salita Greta št. 28 prišlo nenadoma slabo in je kmalu potem umrla.

Koledar in vreme. — Danes: 25. Ludo-vik kr. — Jutri: Zefirin pap. — Temperatura včeraj 2. uri popoldne + 24. Cels. — Vreme včeraj: Zjut. semtertja obl. pop. lepo.

Vremenska napoved za Primorako: — Spremenljivo s posamičnim padavinami. Zmerni vetrovi. Zmerna vročina. Vreme bolje ali ne stanovito.

Društvene vesti.

Pevsko društvo „Volesila“ v Šklednju usaja si naznaniti vsem bratskim pevskim in drugim društvom, da na dan slavnosti bo vsprejem vseh društev hkratu in sicer pri škofskemu droru v Šklednju točno ob 3. uri popoldne.

Podpisani odbor uljudno prosi vsa društva, da se zberejo na omenjenem prostoru, kjer bo skupni vsprejem, na kar se razvrstimo v sprejod z godbo na čelu na slavnostni prostor.

Slednjič naznanjamo vsem udeležencem, da bo električni tramvaj rečenega dne vozil iz-pod Šklednja v Trst do 11. in pol ure zvečer.

„Vrdeljski Sokol“. Odbor prosi vsa ona društva iz Trsta in okolice, ki se namerajo udeležiti in eventuelno sodelovati na veselici, dne 5. sept. naj blagovolijo to naznaniti tekom tega tedna odboru „Vrdeljskega Sokola“. Nazdar!

Novo društvo — C. kr. namestništvo je vzelo na znanje pravila novega društva: „Srpska Čitaonica“ s sedežem v Trstu.

Nar. delav. organizacija.

Veliki izlet v Ajdovščino. Naznanja se, da se od danes naprej dobivajo v uradu N. D. O. vozni listki (izkaznice) s katerim stane vožnja s posebnim vlakom, vožnja tja in nazaj v Trst samo Kr. 270. — Vsi oni, ki se nameravajo udeležiti te redke prireditve, so caprošeni v lastnem interesu, da si prekrbijo čim prej v uradu N. D. O. vozne listke. Odbor N. D. O. si šteje v dolžnost opozarjati, da je povpraševanje po voznih listkih veliko. Gotovo je, da bo v kratkem vsi listki razprodani. — Zato naj se vsak požuri po listke!

Vzpored slavnosti priobčimo v jutranji številki.

Zelo važen sestanek premikačev priredi N. D. O. jutri v četrtek, dne 26. avgusta t. m. ob 8. uri v zvečer v prostorih N. D. O.

Vsi oni, ki so prejeli vabilo na zaupni sestanek, ki se vrši v prostorih N. D. O. v četrtek, dne 26. t. m. so naprošeni, da se istega gotovo vdeleža. Pistop k sestanku imajo tudi vsi zaupniki, ne glede na to ali so prejeli vabila ali ne. Ker se bo na tem sestanku razpravljalo o velevažnem vprašanju spolnitve organizacije, pričakovati je največje udeležbe.

Javni shod, priredi N. D. O. v petek, dne 27. t. m. ob 8. uri zvečer v zadržni gostini članov N. D. O. (ex Maganja, ulica Carradori-Ghega). Dnevni red: „Naša organizacija v III. mestnem okraju“. Poročevalec: tov. dr. Mandić. Tovariši III. mestnega okraja (Novo mesto) pridite vsi!

Neka tukajšnja banka išče dva bančna uslužbenca (slug.). Zgledati se je v uradu N. D. O., ki daja pojasnila.

Vesti iz Goriške.

x Iz Goriške okolice. — Cenjena „Edinost!“ Volitve za nov deželni zbor se bodo vršile že meseca septembra, in že zdaj mi povestniki ugibamo kako izpadejo, in kako nam bo voliti. Poglejmo, koliko strank in stranci nastopi pri teh novih volitvah! Ne ustrašite se, gospod urednik, če Vam povem, da nastopi na volitvah najbrže kar 8 strank in stranci! To je za naše že dovolj zamotane razmere naravnost neverjetno število. Nastopijo namreč: kmečka stranka, narodno-napredna, stari klerikali, novostrojari, narod. delavske organizacije in socijalisti! Vse te stranke povdvarjajo, da hočejo najprvo rešiti kmeta, in kakor vidite, smo kmetje lahko veseli, da vse stranke tako skrbijo za nas!

DVORANA ZA SODBENE DRAŽBE

ulica Sanità 23-25 pritičje.

Dražba, ki se vrši danes 25. t. m. od 9 11. predp.

Chiffonniers, omare, nočne ormarice, visoka pisalna miza, miza, modiljoni s zavesami, rabljeni kolo „Styria“, plošče za gramofone, več dežnikov, kap in moških alumnatih kljukov.

GIUSEPPE TABOURET

pooblaščen civil. inženier in zemljemerec

Trst, Androna S. Giustina 6

sprejema izdelovanje načrtov in delitve zemljišč, kakor tudi likvidacije, cenitve, nadzorovanja in oddaje del kakor tudi proračune.

NOVI DOHODI. V dobroznani prodajalnici oblek

Alla città di Trieste, Trst

Velika izbira moških oblek od K 14 do 44, deških od K 9 do 28. — Obleke za otroke od 3 do 10 let od K 2 do 16. Zaloga tu- in inozemskega blaga za obleke po meri, ki se izvršujejo v lastni delalnici. Specijaliteta hlače, jop in sraje za delavce, po neverjetno nizkih cenah.

„Alla città di Trieste“ Trst, ul. G. Carducci 40 (prej Torrente)

Slavnemu občinstvu se priporoča

KAVARNA MINERVA

v ulici dell' Acquedotto 22

Najfinjši likerji po najzmernejših cenah. — POSTREŽBA TOČNA. Na razpolago so gostom razni slovenski, italijanski in nemški tuksinji in zunanji časopisi. —

JOSIP KRANJC, lastnik.

Zaloga ovsa in klaje

Prodaja tudi koruzno perje za postelje

M. ud. ZERQUENIK

ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Coroneo)

Esposito & Bassa nasledniki Jakoba Klemene — TRST, ulica San Antonio 1. Trgovina manufaktur, blaga in malih predmetov ter sukna za ženske obleke

Zdravljenje krvi

Čaj „Tisočerni cvet“ (Millefiori)

Čisti kri ter je izvrstno sredstvo proti onim slučajem, če peče v želodcu, kakor proti slabemu prebavljanju in hemeroidam. Jeden omet za zdravljenje stane 1 K ter se dobiva v odlikovani v lekarni

Praxmarer. Ai due Mori Trst, veliki trg

KAVA IN SUHO SADJE

po vsakovrstnih cenah. — Vsake kakovosti. — Največja točnost. Razpošilja DAVIDE VERSOLATTI, Trst — tudi poštne zavoje ulica Barriera vecchia 4.

Zaloga izgotovljenih oblek in

manifakturnega blaga

AL MONDO

Preseljena iz Barriere št. 33 00

v ul. dell' Istria šte. 8 (Sr. Jakob)

Velika izbira moških, deških in otroških oblek. Zaloga blaga za obleke po meri. Sraje spodnje hlače, nogovice, pletenine, ovrtniki zapustniki, ovrtnice itd. itd. v bogati izbiri.

Zaloga najboljših modrih, rumenih in belih jop za mehanike itd.

Specijaliteta: hlače za delavce. Vse po najzmernejših cenah.

Velika zaloga koles RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.

Zaloga koles: Peugeot, Waffrenrad, Standard od 150 kron naprej Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba Cene zmerne.

Čudovito nizke cene

dvokoles, šivalnih strojev, vsakovrstnih gramofonov za gostine, kakor tudi različnih najnovejših plošč. Izvršujejo se tudi vse poplave. Pri Batjelu, Gorica Stolna ulica 3-4. Prodaja tudi na obroke. — Ceniki franko.

Umetni zobje

Flombriranje zobov.

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Zusche

TRST

ulica della Caserma štov. 13, II. nadst.

G. Levi Minzi & Co.

Nova in bogata zaloga vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero.

Najnovejši uzorci.

Trst, Via dei Rettori št. 1

Telefon št. 71 Romano IV

Za turiste, potnike, lovce

in vse one osebe, ki morajo mnogo hoditi, je

LYSIPONION - PRENDINI

jako priporočen.

Lysiponion-Prendini je čudovito mazilo ki varuje noge proti mehurjem, žuljem in gorečici po dolgih pohodih.

CENA ŠKATLJI 1 KRONA.

Zaloga v Trstu: Lekarna Prendini in Agencija Zulini, kakor tudi v vseh večjih prodajalnicah in mirodilnicah.

Poskusite FI-BOVO KAVO „Salutin“ ki je naj-nejboljši in najzdravjši kavni pridelek. Dobiva se v vseh boljših prodajalnicah.

PRODAJALNICA ŠVICARSKIH UR JOSIP OPPENHEIM

urar in izdelovatelj časomerjev

Trst, Corso šte. 5 (blizu knjigarne Vram)

BOGATA IZBERA zlatih, srebrnih in kovinastih ur.

Stenske ure z modernim zvonilom.

PRSTANI, UHANI, VERIŽICE itd. po zmernih cenah.

Popravljanje se izvrši po dog. cenah in z garancijo

Cesare Levi

urar in dragotinar

Trst, Corso št. 41

se priporoča cenjenim odjemalcem, ker ima sedaj veliko izbero

predmetov za darove

po jako zmernih cenah.

Cement - Portland

„SALONA“

Družbe „SPALATO“

Anonimno deln. društvo cementa Portland SALONA.

Letni proizvod: 10.000 vagon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trst

pisarna Zaloga Cementa

ul. Carradori 16 Riva Grumula 2

Telefon 605. Telefon 23-30

RESTAURACIJA

Če bo vse res, kar vse te stranke obljublajo, bomo kmetje pravi gospodje! Vendar, šalo na stran, jaz sem mnenja, da toliko strank med nami dobri stvari samo škoduje in ne koristi. Če so že vse stranke za to, da se delavci in kmeti pomaga, ali bi ne bilo lahko in pametno, da bi se vse te stranke med sabo domenile, da bi sporazumno delovale in nastopile! S tem bi končal nesrečonosni boj, in koristi bi imeli in pa ugleda pri nasprotnikih toliko več! To cepljenje naših narodnih delavcev izkoriščale bodo nam nasprotni stranke, ki se tega našega boja kaj posebno vesele. Prav gotovo je, da na volitvah ne zmaga na vsej črti ena sama stranka, in imeli bomo zopet boje, kakor lansko leto! Ko bi se vprašalo ljudstvo, bi to gotovo bilo za združenje, ali tako določajo voditelji sami, in bližajo se nam ljudi časi!

Voditelji seveda kaj težko opuščajajo stare stranke, a mislim, da bodo, če so pravi zastopniki ljudstva, skušali, če drugače ne gre, vsaj s pametnim kompromisom med seboj. Slovenci brez razlike strank naj se skupaj zvežejo in ne bode jim potreba iskati podpore pri Italijanih proti lastnim bratom! Koliko sovražstva bi si prihranili, če bi se združili ali vsaj pravično kandidature razdelili med seboj. Učimo se od vrlih tržaških Slovencev, kako je možno, ako je dobre volje, skupno nastopati in dosežati lepih uspehov!

Posredek.

Za slavnost v Cerknem dne 5. septembra je od dne do dne večje zanimanje po deželi. Vabila posameznim društvom po Goriškem in deloma po sosednjem Kranjskem so že razposlana. Nekaj društev se je že sedaj odzvalo temu vabilu in tako se n. pr. samo iz Idrije obeta nekaj stotin gostov. Opozorjamo posebno ona društva, ki reflektirajo na voz od kolodvora Sv. Lucija-Tolmin, naj kolikor možno kmalu naznanijo približno število udeležencev, da se zamore dobiti zadosti voznikov. Vožnja od kolodvora pri Sv. Luciji pa do Cerkna traja kakih dve uri in je jako zanimiva. Cesta vodi do Zelina ves čas ob reki Idrijci, po globoki dolini in je ena izmed najlepših cest na Primorskem. Hvalijo jo posebno kolesarji. Ob lepem vremenu ni prašna in istotako ni ob deževju nobenega blata na njej. Ta državna cesta je ena izmed najlepših, kar jih ima država v svoji oskrbi. Od kolodvora do Cerkna in nazaj bo veljala vožnja približno K 2 za osebo in se dopolnje prijavljenim društvom posebne vožnje listke, katerih imejtelj bo imel prednost pred nepriglašeni. — Z izletom v Cerkno hočejo združiti nekateri turo na Porezen. To je jako posrečen načrt in ga priporočamo turistom kakor tudi neturistom. Porezen (1631 m) slovi po svojem obsežnem razgledu in lahkem dostopu. Od postaje Podbrdo pride brez nevarnosti tudi neturist v treh urah na vrh. Prav na vrhu stoji ena izmed najlepših planinskih koč, ki jo je pred tremi leti otvorila podružnica „Slov. plan. društva v Cerknem“. Oskrbovana je vsako nedeljo. S Porezna v Cerkno se prihaja v dveh urah. Vse poti so na novo markirane.

Vesti iz Istre.

Trgovinski minister v Pull. — Trgov. minister dr. Weisskirchner je v nedeljo prispel s svojo rodbino na Brionske otoke. V ponedeljek se je minister podal v Pulo, kjer je posetil več hišnosti in inšpiciral njegovemu resortu podložne uradne.

Tulci v Opatiji. — Od 1. januarja do 18. avgusta 1909, je obiskalo Opatijo 28.242 oseb. Od 12. do 18. avgusta je na novo došlo 1308 gostov. Dne 18. avgusta 1909, je bilo navzočih 4406 oseb.

Tatvina v ulomom v Opatiji. — V noči od sobote na nedeljo so neznani tatovi ulomili v tobakarno neke Helene Hirschmann, ki se nahaja v Opatiji blizu pristanišča, ter so ukrali 1230 kron v denarju, vrhutega smodke, cigaret in kolekov v vrednosti 200 kron. Zaprli so dve osebi, ki sta osumljeni, da ste izvršili tatvino.

Vesti iz Kranjske.

Strelna je predeinoči udarila v blev pri „Andrejona“ v Gorenji Žetini, občina Javorje. Ubila je štiri govede, štiri velike in devet malih prečičev, ter blev užgala. Zgoraj pa je tudi blev pri „Mihu“, iz katerega pa so še do časa živino izgnali. Škoda pa je tem večja, ker sta oba posestnika imela vsi letošnjo mrvo za hlevih spravljeno, zavarovano pa sta bila le za male vsote.

Gasilno društvo v Vipavi priredi svoj običajni plesni venček dne 8. septembra t. l.

Passaggi o S. Andrea št 36
Toči izvrstne pivo, vino l. vrste. Dobra kuhinja. Velika dvorana in posebna F. Erjavec bivali lastnik gost. soba za društva. „ALLA STELLA“.

Pri plesu bo svirala narodna godba iz N. brežine.

Zadnje brzojavne vesti.

Velikanska nesreča na morju. — Utonilo 150 do 300 oseb.

BUENOS-AYRES 24. Argentinski parnik „Columbia“, ki je vozil pasežirje v Montevideo, je ob vходу v pristanišče Montevideo trčil skupaj z nekim nemškim parnikom. ki opravlja lokalno službo prevažanja ljudi, in ga potopil. Pri tem je baje utonilo 150 do 300 oseb, večinoma ženske in otroci. Rešiti je bilo mčzo le malo pasežirjev. Kapitan se je hotel usmrtiti, vendar so mu to prepričili.

BUENOS-AYRES 24. Glasom nekega poznejega poročila se ni potopil nemški parnik, marveč srgentinski parnik „Columbia“. Podrobneje ni o nemškem parniku ničesar znano. Večina pasežirjev „Columbia“ so bili izletniki, ki so potovali v Montevideo na neko slavnost.

LONDON 24. Glasom nekega Lloydovega poročila iz Montevideo je nemški parnik, ki je trčil skup s potopljenim srgentinskim parnikom „Columbia“ parnik severonemškega Lloyd „Schlesien“, ki se je ob trčenju tudi poškodoval. Prvo poročilo, da se gre za parnik, ki služi za lokalni promet v pristanišču Montevideo, ne odgovarja torej resnici.

Karlove vari 24. Semkaj je dospel ogrski minister za trgovino Fran Košut.

Mali oglasi

Mlad trgovski pomočnik, sposoben za trgovino manufakturne in mešanega blaga, več slovenskega in nemškega jezika, z dobrimi pričetki bi rad menjal mesto v Trstu ali Gorici. Blagohotno ponudbe pod „H. S. 1/1“ na Inzeratni oddelk Edinosti. 1447

Iščem stanovanje (in sicer v bližini Narodnega doma) do 1. septembra t. l. Ponudbe pod „Stanovanje“ na Inzeratni oddelk Edinosti. 4000

Nova prodajalnica ur in dragocenosti
G. BUCHER
(ex drug Drag. Vekjeta)
CORSO št. 38 — TRST
Najprej prodaja dragoc. ur, dragocenosti in zlatu. Kupuje in zmenjuje stare zlate in srebre s novimi predmeti. — Sprejema naročila in popravlja vsakovrstne, srebrne in žepne ure. — Gene zmerne.

Važno naznanilo.
Odgovor na vsako važno vprašanje, posebno v slučajih bolezni dobi vsakdo, ki pošlje šest kron v priporočenem pismu ali po poštali nakaznici profesorju PIETRO D'AMICO, ulica Solferino 13, Bologna.

Prvi urad za revizijo prizive in inform.

v davčnih zadevah
Trst, ulica dell'Istituto 10, III., 5.
Sprejema sestavljanje pol za hišni, rentni, obrtni in osebni davek; preskrbuje prizive proti pretiranim odredbinam in pogrešenim klasifikacijam
Urad je skrajno zanesljiv in tajen. Odprto od 9. ure predp. do 1. pop.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in dr.
se je preselilo na
Corso št. 49 (Piazza Goldoni)
z bogato opremo za vsakovrstni pogreb. in prodajalnice mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlic perle, porcelana itd. itd.
Velika zaloga: voščenih sveč.
Prodaja na deb. in drobno.

Tevarne in delavnice pohištva in stavbenih izdelkov v SOLKANU pri Gorici.
Lestnice, železniški tir: Garica, drž. kolod., Solkan

Mizarska zadruga v Solkanu
ZALOGE: SOLKAN, TRST, via Caserma 4
Osrednje ravnateljstvo.
ZALOGE: REKA, Via Pile 2
SPLIT, nasevoj ohall

HOTEL BALKAN 70 sob, elektr. razsvetljava, lift, kopelji CENE ZMERNE. POČKAI & KÖGL. **HOTEL BALKAN**

„AGLI ANTICHI CAMPI ELISI“ :: TRST

Gostilničar Kulot „Pri treh prijateljih“ v Gorici, ulica Caserma 11, se priporoča z dobro kuhinjo in izvrstnim vinom. 1322

Novak Anton odprl je novo slovensko brivnico in se priporoča al. občinstvu za mnogobrojen obisk. Ulica Sette Fontane št. 13. Slovenci in Slovani! zanimajte se za vašo podjetja. 1385

Aurelio Herbig
Civilni geometer. — Avtorizovani zapriseženec
Trst, ulica Nuova 42, II. nad.
sprejema merenja, ekskorporacije, instalacije itd. splošno vsa geometrična dela.

Prva in edina pisarna v vojaški stvari
ulica Caserma 5, II. n., Trst
Daja nasvete in informacije o vsem kar se tiče novčenja in voj. službe. Izdeluje in odpošilja vsako vrsto prusen voj. značaja — oproščanje od vaj in kontrolnih shodov, enoletno prostovoljstvo, ženitbe, dosežanje zakonitih ugodnosti glede preženčne službe vsprejetja v vojaške šole itd. — Pooblaščen je zastopati stranke pred oblastnjami. — Posreduje v najtežavnejših slučajih. — Reševanja hitro in točno. — Uradne ure: Ob delavnikih od 9. do 12. predp. in od 4. do 7. pop. Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. opolud.

Prva in edina pisarna v vojaški stvari, koncesionarna od c. kr. namestništva.

Pisalni stroj „MOYA“
z vidno pisavo in premenljivimi črkami je najboljši stroj, ki se prodaja po nizki ceni Kron 250.—
Ceniki zastoj in poštnine prosto.
Pisati je na:
Glavno zastopstvo v Trstu ulica Valdirivo št. 23, I.

Majcen Miloš !
mizar - Trst - ulica Leo št. 2
priporoča slavnemu občinstvu svojo mizarnico.
Izdeluje vsakovrstno, tudi NAJFINEJŠE POHIŠTVO

Interesantna !! NOVOST !!
Nenavadno presenečenje.
Avtomatično vžigalo „REGENT“.
Žepno kresilo in istočasno žepna svetilka. Jako elegantno in praktično. Navadno uporabljanje s 1 reko.
Z enim pritiskom oženj in luč.
Cena z opisom vred: 1 komad K 3.30; 3 komadi K 7.75; 6 komadov K 15.—; 12 komadov K 27.—. Poštne stroške pošiljate, ako se pošlje denar naprej ali pa po povzetju.
ALOIS SCHAUMANN DUNAJ, V. Leitgebasse št. 7, III.
PO POZETJU STANE 30 STOTINK VEČ.

KROJAČNICA
Andrej Lazzar
Trst, Piazza C. Goldoni 10, I. n.
je preskrbljena s pristnim angleškim blagom zadnje mode v veliki izbiri in izdeluje vaskovratne obleke po najnovejšem kroju.
JAKO ZMERNE CENE.
Ugodni pogoji plačevanja.

Caro & Jellinek
Družba z omejenim poročtvom
Internacionalno prevažanje in selitve na vse kraje s posebnimi zaprtimi vozovi.

Caro & Jellinek
Sedeži na Dunaju, v Budimpešti in v Lvovu.

Telef. 16-27. Trst - Ulica Carradori 15 - Trst.

Zaloga obuvala in lastna delavnica
PAVEL VISENTINI
Trst, ul. Giosue Carducci 31.
Velika izbira moških in ženskih čevljev. — Poprave se izvršujejo točno solidno in po zmernih cenah

TVRDKA
Adolf Kostoris
skladišče oblek za moške in dečke
Trst, via S. Giovanni 16, I. n.
(zraven Restavracije Cooperativa ex Hacker)
predaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.
Najdogovornejše cene.
POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju

Edina od c. kr. namestništva avtorizovana obrt za pokončavanje podgan, miši lisic, krčev in vseh mrčesov, stenic in vseh drugih živalic
CARLO JENULL
Delavnica in zalega TRST, ulica Tesa št. 30 pritličje.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ
Dr. Viktor Bandel
Trst, ulica San Giovanni 7, I. nads. od 9. do 1. in od 3. do 6.

Brz.: ZADRUGA - Trst
Telef. št. 1631 interurban
Žage v Soteski (Bohinj)
Letna produkcija K 1,000.000